

Projekt

z dnia 16 listopada 2023 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR LVII. .2023
RADY MIEJSKIEJ GMINY OSIECZNA**

z dnia 28 listopada 2023 r.

**w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji w latach 2021 - 2023, Gminnego Programu Opieki nad
Zabytkami na lata 2021 - 2024 dla Gminy Osieczna**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zmianami) w związku z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840 ze zmianami) Rada Miejska Gminy Osieczna uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie Burmistrza Gminy Osieczna z realizacji: Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2021 - 2024 dla Gminy Osieczna, za okres od października 2021 do listopada 2023 roku, jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Osieczna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr LVII. .2023

Rady Miejskiej Gminy Osieczna

z dnia 28 listopada 2023 r.

Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Opieki nad zabytkami Gminy Osieczna na lata 2021 - 2023

1. Wprowadzenie

Zgodnie z wymogami art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.) Gmina Osieczna opracowała Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2021 - 2024. Program ten został przyjęty przez Radę Miejską Gminy Osieczna uchwałą nr XXXI.233.2021 z dnia 21 października 2021 r. i ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego w dniu 27 października 2021 r. pod pozycją 7915. Realizacja PROGRAMU weszła w życie po upływie 14 dni po jego ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

W myśl art. 87 ust. 5 w/w ustawy Burmistrz sporządza co dwa lata sprawozdanie z realizacji Programu, które przedstawia Radzie Gminy. Niniejsze sprawozdanie z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Osieczna na lata 2021 - 2024” z lat 2021 - 2023 stanowi wypełnienie prawnego zobowiązania Burmistrza, wynikającego z treści ww. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Podstawowe cele programu opieki nad zabytkami zostały określone w art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z tym przepisem Program ma na celu, w szczególności:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

2. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Na obszarze gminy Osieczna funkcjonują dwie formy ochrony, jest to wpis do rejestru zabytków oraz ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Na terenie gminy Osieczna znajduje się 50 zabytków nieruchomych oraz pięć zabytków lub zespołów zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków. Są to jedne z najcenniejszych elementów krajobrazu kulturowego na terenie gminy. Obiekty te objęte są wszelkimi rygorami prawnymi wynikającymi z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim – rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wszelkie działania podejmowane przy tego typu obiektach wymagają pisemnego pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Gminna ewidencja zabytków (185 obiektów) nie jest jedną z form ochrony zabytków. Jest podstawą do sporządzenia Programów opieki nad zabytkami. Nakłada obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków projektów decyzji Warunków Zabudowy i Zagospodarowania Terenu (WZIZT) oraz projektów budowlanych dotyczących obiektów ujętych między innymi w gminnej ewidencji zabytków. Stan obiektów jest zadowalający. Zabytki, których właścicielem lub współwłaścicielem jest gmina Osieczna w większości są zadbane i odnowione.

3. Realizacja Programu

Gminny Program Opieki nad Zabytkami określa kierunki i działania podejmowane przez gminę mające na celu szeroko pojętą ochronę dziedzictwa kulturowego. Opieka nad zabytkami stanowi jeden z obszarów działania dla władz lokalnych. W okresie sprawozdawczym, za pomocą dostępnych i możliwych instrumentów prawnych, finansowych i społecznych były podejmowane działania, które miały na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy Osieczna. W ostatnich dwóch latach stan ewidencyjny zabytków nieruchomości wpisanych do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków nie uległ zmianie.

Zdecydowana większość obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków nie stanowi własności Gminy Osieczna. W związku z tym gmina nie ma możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad nimi. Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, na każdym właścicielu i posiadaczu zabytku spoczywają obowiązki wynikające z zasad sprawowania opieki nad zabytkami. Dbanie o stan zabytku, tym samym ponoszenie nakładów na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane spoczywa na właścicielu i posiadaczu obiektu zabytkowego, dysponującego tytułem prawnym do zabytku. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego prowadzenie i finansowanie wspomnianych prac i robót jest zadaniem własnym. Pełna realizacja zadań z zakresu ochrony zabytków przez samorząd gminny powinna przebiegać dwutorowo, uwzględniając poniższe priorytety:

- 1) opieka nad zabytkowymi obiektami i obszarami, których właścicielem lub współwłaścicielem jest gmina Osieczna;
- 2) kształtowanie przestrzeni publicznych oraz ochrona dziedzictwa kulturowego (w tym krajobrazu kulturowego) na całym obszarze gminy Osieczna.

Gmina Osieczna jest właścicielem 2 obiektów zabytkowych, ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Gmina jako właściciel tych zabytków jest ustawowo zobligowana do opieki nad tymi obiektami, utrzymywania w dobrym stanie technicznym, przeprowadzania remontów i bieżących konserwacji. Niezależnie od zapisów legislacyjnych gmina powinna dołożyć wszelkich starań, aby stan zabytków, jak i całej przestrzeni publicznej, wpływał pozytywnie na jakość życia mieszkańców, a turystów zachęcać do dłuższych pobytów.

Tabela 1. Obiekty w posiadaniu gminy

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres
1.	Osieczna	wiatrak-koźlak nr rej. 588/A	ul. Leszczyńska
2.	Osieczna	wiatrak-koźlak nr rej. 589/A	ul. Leszczyńska

Karta adresowa 1. Wiatrak-koźlak

KARTA ADRESOWA GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW			
1. Obiekt WIATRAK KOŻŁAK		5. Miejscowość OSIECZNA	
2. Obecna funkcja turystyczna	3. Materiał drewno	4. Datowanie 2 poł. XVIII w., XIX w.	6. Gmina OSIECZNA
21. Fotografia 		7. Powiat LESZCZYŃSKI	
		8. Województwo WIELKOPOLSKIE	
		9. Kod pocztowy 64-113 Osieczna	
		10. Adres ul. Drzewczkowska	
		11. Lokalizacja	
		12. Lokalizacja archeologiczna Nr obszaru AZP – Nr stanowiska na obszarze AZP – Nr stanowiska w miejscowości -	
		13. Nr ewidencyjny działki 131/2	
		14. Własność Urząd Miasta i Gminy Osiecznej	
		15. Rodzaj użytkowania nie użytkowany	
		16. Informacja o ochronie wpisany do rejestru zabytków pod nr rej.: 147/588/A decyzją z dnia 11.01.1957 r.	
18. Stan zachowania dobry	19. Wpisujący dane Agata Kliś-Toton	20. Data wykonania ewidencji październik 2009	17. Rodzaje zagrożeń brak

Karta Adresowa 2. Wiatrak – koźlak

KARTA ADRESOWA GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW			
1. Obiekt WIATRAK KOŻŁAK		5. Miejscowość OSIECZNA	
2. Obecna funkcja turystyczna	3. Materiał drewno, kamień	4. Datowanie 2 poł. XVIII, XIX w.	6. Gmina OSIECZNA
21. Fotografia 		7. Powiat LESZCZYŃSKI	
		8. Województwo WIELKOPOLSKIE	
		9. Kod pocztowy 64-113 Osieczna	
		10. Adres ul. Drzewczkowska	
		11. Lokalizacja	
		12. Lokalizacja archeologiczna Nr obszaru AZP – Nr stanowiska na obszarze AZP – Nr stanowiska w miejscowości -	
		13. Nr ewidencyjny działki 130	
		14. Własność Urząd Miasta i Gminy Osieczna	
		15. Rodzaj użytkowania nie użytkowany	
		16. Informacja o ochronie wpisany do rejestru zabytków pod nr rej.: 148/589/A decyzją z dnia 11.01.1957 r.	
18. Stan zachowania dobry	19. Wpisujący dane Agata Kliś-Toton	20. Data wykonania ewidencji październik 2009	17. Rodzaje zagrożeń brak

Wiatraki koźlaki ustawione na niewielkim wzniesieniu przy drodze wiodącej z Osiecznej do Leszna. Z jeszcze jednym wiatrakiem (własność prywatna) tworzą rzadki kompleks drewnianego budownictwa przemysłowego. Ochronie konserwatorskiej podlega konstrukcja i materiał wiatraków, forma i kształt otworów okiennych i drzwiowych, forma i materiał dachu, skrzydła. Wszystkie oryginalne elementy konstrukcji jak i zachowane wyposażenie i układ wnętrza.

W zasobach archiwalnych i dokumentacyjnych WUOZ Delegatura w Lesznie obiekty posiadają następującą dokumentację: karta architektury, karta adresowa.

W 2021 roku Gmina pokryła koszt naprawy monitoringu wizyjnego przy zabytkowych wiatrakach w Osiecznej. Koszt wykonanych prac – 381,30 zł.

W 2022 roku naprawione zostało oświetlenie zewnętrzne przy wiatrakach. Koszt wykonanych prac - 1.168,50 zł.

Karta adresowa 3. kościół franciszkanów p.w. św. Walentego

KARTA ADRESOWA GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW			
1. Obiekt KOŚCIÓŁ FRANCISZKANÓW P.W. ŚW. WALENTEGO		5. Miejscowość OSIECZNA	
2. Obecna funkcja Kościół klasztorny	3. Materiał cegła	4. Datowanie 1729-1733 r.	6. Gmina OSIECZNA
21. Fotografia 		7. Powiat LESZCZYŃSKI	
18. Stan zachowania Dobry		8. Województwo WIELKOPOLSKIE	
19. Wpisujący dane Agata Kliś-Toton		9. Kod pocztowy 64-113 Osieczna	
20. Data wykonania ewidencji październik 2009		10. Adres ul. O. Edwarda Frankiewicza 4	
		11. Lokalizacja	
		12. Lokalizacja archeologiczna Nr obszaru AZP – Nr stanowiska na obszarze AZP – Nr stanowiska w miejscowości -	
		13. Nr ewidencyjny działki 1366	
		14. Własność Zakon Braci Mniejszych w Poznaniu	
		15. Rodzaj użytkowania Kościół klasztorny	
		16. Informacja o ochronie zespół klasztorny reformatorów, wpisany do rejestru zabytków pod nr rej.: 276/A decyzją z dnia 12.12. 1932 r.	
		17. Rodzaje zagrożeń brak	

Budynek klasztoru i kościół p.w. św. Walentego tworzą zespół klasztorny O.O. Franciszkanów w Osiecznej. Reformaci zostali sprowadzeni do Osiecznej w 1622 r. przez Adama Olbrachta Przyjemskiego i jego żonę Annę Konstancję z Grudzińskich. Pierwsze zabudowania klasztorne były drewniane. W latach 1680-82 zostaje wzniesiony murowany klasztor z fundacji Jana z Bnina Opalińskiego. W latach 1729-33 powstał obecny kościół według projektu Pompeo Ferrariego.

Ochronie konserwatorskiej podlegają zachowane, oryginalne elementy budynku: bryła, forma dachu, kompozycja i wystrój elewacji, forma, kształt otworów okiennych i drzwiowych, stolarka okienna i drzwiowa. Ochronie podlega zachowany oryginalny układ przestrzenny wnętrza kościoła oraz oryginalne, jednolite, rokokowo-barokowe elementy wyposażenia i wystroju.

Dokumentacja: dokumentacja budowlana i konserwatorska znajdująca się w zasobach WUOZ w Poznaniu, Delegatura w Lesznie, karta architektury, karta adresowa.

W 2021 roku Prowincja św. Franciszka z Asyżu Zakonu Braci Mniejszych – Franciszkanów wystąpiła do Urzędu Gminy z wnioskiem o dotację na realizację zadania publicznego z zakresu ochrony zabytków i opieki

nad zabytkami pod nazwą prace konserwatorskie przy renowacji i konserwacji elewacji wirydarza wewnętrznego oraz ściany wschodniej i południowej kościoła klasztornego Zakonu Braci Mniejszych – Franciszkanów w Osiecznej. Uchwałą nr XXVI.200.2021 Rady Miejskiej Gminy Osieczna z dnia 30 marca 2021 r. przyznana została dotacja w wysokości 30.000,00 zł (słownie złotych: trzydzieści tysięcy). Całość wykonanych prac opiewała na kwotę 62.559,69 zł brutto. W lutym 2022 roku dotacja została rozliczona.

We wrześniu 2022 roku Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego poinformowało o tym, że udzieliło Domowi Zakonnemu w Osiecznej w Osiecznej Prowincji św. Franciszka z Asyżu, Zakonu Braci Mniejszych – Franciszkanów w Polsce dotacji w wysokości 390 000,00 zł przeznaczonej na pokrycie kosztów zadania pod nazwą: „Osieczna, klasztor ojców reformatorów (XVII w): Wykonanie instalacji systemu sygnalizacji pożaru, instalacji elektrycznej i odgromowej”. Całkowity koszt realizacji tego zadania wyniósł 394 341,32 zł. W październiku 2023 roku Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego poinformował o udzieleniu Domowi Zakonnemu w Osiecznej w Osiecznej Prowincji św. Franciszka z Asyżu, Zakonu Braci Mniejszych – Franciszkanów w Polsce dotacji w wysokości 278 000,00 zł przeznaczonej na pokrycie kosztów zadania pod nazwą: „Osieczna, klasztor ojców reformatorów (XVII w): kontynuacja wykonania instalacji przeciwpożarowej oraz remontu poprzez wymianą instalacji elektrycznej w domu zakonnym w Osiecznej – etap II”.

Karta adresowa 4. Cmentarz miejski wyznaniowy

GEZ		KARTA ADRESOWA GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW		3. Miejscowość
1. Nazwa	2. Czas powstania			OSIECZNA
CMENTARZ MIEJSKI WYZNANIOWY	POCZ. XIX W.			
8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym				4. Adres
				UL. FRANKIEWICZA NR EWID. DZIAŁKI 1027, 1497
				5. Przynależność administracyjna
				województwo wielkopolskie
				powiat leszczyński
				gmina Osieczna
				6. Formy ochrony
				Ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków
				7. Opracowanie karty (autor, data i podpis)
				Mateusz Wrześniewski
				25.07.2018

Widok ogólny

Na cmentarzu parafialny w Osiecznej jest pomnik rozstrzelanych podczas II wojny światowej trzech mieszkańców Osiecznej. Zniszczeniu uległa płyta z nazwiskami ofiar. Z tego powodu w 2022 roku pomnik poddano renowacji i naprawiono zniszczenia. Koszt wykonanych prac opiewał na kwotę 5100 zł.

Karta adresowa 5. Kościół parafialny p.w. św. Trójcy w Osiecznej

KARTA ADRESOWA GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW			
1. Obiekt KOŚCIÓŁ PAR. P.W. ŚWIĘTEJ TRÓJCY		5. Miejscowość OSIECZNA	
2. Obecna funkcja Kościół parafialny	3. Materiał cegła, kamień,	4. Datowanie XVI w., 1869 r.	6. Gmina OSIECZNA
21. Fotografia 		7. Powiat LESZCZYŃSKI	
		8. Województwo WIELKOPOLSKIE	
		9. Kod pocztowy 64-113 Osieczna	
		10. Adres ul. Powstańców Wielkopolskich	
		11. Lokalizacja	
		12. Lokalizacja archeologiczna Nr obszaru AZP – Nr stanowiska na obszarze AZP – Nr stanowiska w miejscowości -	
		13. Nr ewidencyjny działki 293/9	
		14. Własność Parafia p.w. Świętej Trójcy w Osiecznej	
		15. Rodzaj użytkowania Kościół parafialny	
		16. Informacja o ochronie wpis do rejestru zabytków pod nr rej.: 49/A decyzją z dnia 12.12.1932	
18. Stan zachowania dostateczny	19. Wpisujący dane Agata Kliś-Toton	20. Data wykonania ewidencji październik 2009	17. Rodzaje zagrożeń Brak remontu

Kościół wzniesiony został w 1540 r., staraniem Gorków - ówczesnych właścicieli Osiecznej. Konsekrowany w 1553 r. Od ok. poł. XVI w. do 1592 r. świątynia znajduje się w rękach protestantów. W latach 1777 r. W 1859 r. gotycki kościół w Osiecznej, został gruntownie przebudowany i zbarokizowany wraz z wnętrzem. W 1859 r. świątynia została zniszczona pożarem i odbudowana w latach 1860-61. W roku 1867 r. odnowiono wnętrze.

Ochronie konserwatorskiej podlegają zachowane, oryginalne elementy budynku: bryła, forma dachu, kompozycja i wystrój elewacji, forma, kształt otworów okiennych i drzwiowych, stolarka okienna i drzwiowa. Ochronie podlega zachowany oryginalny układ przestrzenny wnętrza kościoła oraz oryginalne elementy wyposażenia i wystroju.

Dokumentacja: dokumentacja budowlana i konserwatorska znajdująca się w zasobach WUOZ w Poznaniu, Delegatura w Lesznie, karta architektury, karta adresowa.

We wrześniu 2023 roku na wniosek Urzędu Gminy Osieczna przyznana została kościołowi parafialnemu p.w. św. Trójcy w Osiecznej promesa wstępna na kwotę 980.000 zł. Wkład własny jest szacowany na kwotę 20.000 zł. W ramach zadania mają zostać wykonane następujące prace: osuszanie murów kościoła we wnętrzu i na zewnątrz, wykonanie zabezpieczeń hydroizolacyjnych, renowacja murów, położenie nowych tynków.

4. Podsumowanie

Na podstawie analizy można stwierdzić, iż cele były realizowane w miarę możliwości dostępnych środków finansowych. Dalsze zachowanie dziedzictwa kulturowego będzie kontynuowane w kolejnych latach.

Uzasadnienie

do uchwały nr LVII. .2023 Rady Miejskiej Gminy Osieczna z dnia 28 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji w latach 2021 - 2023, Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2021 - 2024 dla Gminy Osieczna

Obowiązek sporządzenia sprawozdania z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2021 - 2024 dla Gminy Osieczna” na lata 2021 - 2023 wynika z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840 ze zmianami). Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy Burmistrz zobowiązany jest do sporządzania co dwa lata sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami i przedstawiania go Radzie Miejskiej.

Wykonanie takiego sprawozdania, zostało poprzedzone oceną poziomu realizacji programu, w tym wykonania zadań przyjętych do realizacji w czteroletnim okresie obowiązywania gminnego programu opieki nad zabytkami oraz efektywność ich wykonania.

Sprawozdanie ma na celu analizę efektywności i określenie zasadności kierunków działań przyjętych w programach w kontekście zmieniających się uwarunkowań prawnych, ekonomicznych i społecznych. Pomoże ono ocenić realizację działań oraz przyjęte rozwiązania formalno-finansowe i w efekcie sformułować wnioski na potrzeby kolejnego programu oraz innych gminnych dokumentów strategicznych na następne lata.

Burmistrz Gminy Osieczna

Stanisław Głapiak